

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hazhoz fordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 10.

Hajza Radu püspök ellen.

Végre sok-sok év keserősége után kapott megyénk is egy főispánt, aki lelkeinek egész szeretetével csügg a szegény népen s annak bajait nemcsak igyekszik orvosolni, hanem orvosolja is. Pedig, hogy itt mily számos és mily nagy bajok vannak, annak csak Isten a megmondhatója. De azon a hivatalvizsgáló körúton, amelyet Glaczi főispán a belényesi járásban megkezdett, úgy ismertük őt meg, mint egész embert, aki lelkesedő szívének teljes melegével, széleskörű tudásának egész fényével mindent meg fog tenni, ami emberileg lehető, hogy Biharban eltakarítsa a szemetet, az összegyűlt lomot, ami a közélet tisztaságának útjában áll, képviselve nemcsak a kormány hatalmát lefelé, hanem az elhagyott szegény nép érdekeit is felfelé.

Belényesi tartózkodása ünneppé lett. Fogadtuk s üdvözlöttük őt örömmel nemcsak a negyvennyolcaspárt részéről, hanem minden pártárrnyalat, nyelv és felekezet is sietett magát szeretett főispánunk jószágába ajánlani. Nekem, e sorok írójának a főispán tiszteletére rendezett banketten eszembe jutott — püspököm, aki soha egy alkalmat el nem mulaszt arra, hogy az itteni szegény és ugyszólva mindenéből kiforgatott román népet ne segítse, ne támogassa. Szólásra emelkedtem hát és ahogy Isten tudnom adta, felhívtam főispánunk figyelmét és jóakarát arra a szegény népre, mert szent meggyőződése, hogy ebben az állapotban tovább nem lehet a nélkül, hogy a lakosság között a fajgyűlölet átka lobbol ne vessen. Élénk színekkel vázoltam a nép nyomorúságát és kérve kértem a jelenlevő intelligens magyarságot is, hogy a románság fölemelésének érdekében tegyen félre minden elentétet. És azt találtam, hogy Glaczi főispán ugyanugy érez, mint Radu püspök, ugyanazt óhajtja, műveli, munkálja az ő tágas munkakörében, amit püspökünk egyházmegyében, s amit én a magam szerény munkakörömben munkállok.

El lehetett volna tehát várni, hogy

ez alkalomból akadni fog a románság közt elfogulatlan laptudósító, aki a román lapokat tárgyilagosan informálva, kiviszi, hogy félre tevén minden politikai nézetkülömbőséget, sem a főispánt, sem a püspököt támadni ne engedjék.

Am mindennek az ellenkezője történt.

A román lapok úgy Glaczi főispánt, mint Radu püspököt a legmesszebbmenő alaptalan rágalomokkal illetik.

Miért?

Hát azért, mert az április 14-iki román népgyűlést néhány részeg falusi parasztnak sikerült megzavarni; azért, mert most Barta Ferenc a kerület képviselőségéről lemondván, megindulóban van egy heves választási küzdelem, azért, mert a román lapok azt hiszik, hogy Glaczi főispán csak korteskedni jött, és végül mert egyéb községek között Tárkányt is meglátogatta.

Nos hát az április 14-iki román népgyűlés egyes egyedül a népgyűlés rendezők körültekintésének hiányában nem sikerült és egyes egyedül a rendezés rendkívüli fogyatékos voltát lehet ebben hibáztatni. — A megzavarók már a gyűlés megkezdése előtt fel voltak állítva hónuk alatt szorongatva kövekkel telt tarisznyáikat. Mikor mellettük elhaladtam, engem is megabcugoltak. Függetlenségiük tehát nem lehettek. Ezután még két óra telt el. A rendezőség hol volt ennyi idő alatt, hogy intézkedéseket nem tett?

A főispán körútja nem volt kortesut, hanem az ismerkedésnek, a kölcsönös békének és szeretetnek útját egyengető munka, amelyre legfőbb szükség volt. Hogy egyéb községek között Tárkányt is meglátogatta, az sem volt kortescéliből. Tárkányt nem kell a főispánnak megnyernie, hogy 48-as legyen!

A főispán csak magában Belényesben 40 látogatást tett privat egyéneknek, hogy személyesen ismerjen meg és hallgasson meg minden mérvadó tényezőt. Csak örülni lehet tehát annak, hogy Radu püspök vendégül látta Belényesben is, Biharfüreden is azt az embert, akit elveiért is, modoraért is, jellemeért is csak becsülni és szeretni lehet.

Drohobeczky Gyula, körösi görög ka-

tholikus püspök a kitört horvát-magyar viszályban hivatásához hiven a békitő szerepét vitte mindaddig, míg a dolog elintézése lehetetlenné nem vált. — A pánszláv érzelmű délszlávok e miatt Drohobeczky püspök összes ablakait beverték és palotáját csunyán megrongálták. A békitőknek ez a sorsuk. A civakodó felek egyaránt a közös jóakarónak esnek és a politikai elfogultság dühe vakká teszi az embereket. A körösi gazdag-egylet összes tagjai lemondtak, mert ők nem akarnak egy széket ülni — árulóval. Ily körülmények között Drohobeczky püspök helyzete nemcsak nehéz, hanem veszélyes is.

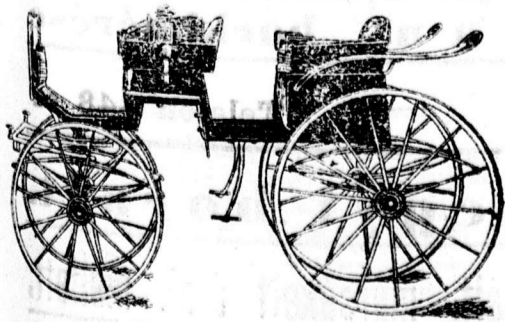
Az egyik román lap mai vezércikke előhossa ezt a gyászos esetet s aztán feneketlen haraggal megtámadja — Radu püspököt, végezvén cikkét ilyen módon: »Tanuljunk meg mindnyájan a horvátoktól, ami nekünk még eléggé nincs meg, a nemzeti radikalizmust és meg nem alkuvást közülünk bárkivel szemben. Mivelhogy fájdalmas és szomorú dolog lesz, ha a mi Drahobeczkyeinkkel szemben nem alkalmaznók ugyanazon rendszabályokat, mint a horvátok!«

Nos hát ez hallatlan!

Egy román lap, egy szívvel-lélekkel népe javán csüggő román főpap ellen izgatja közönséges büntényekre, bojkottra a néptömeget csak azért, mert a kormány képviselőjének és jóbarátjának megadja a kellő tiszteletet. Hová jutunk így? Hát azt hiszik a nemzetiségi jelszavak frareológjai, hogy így sikerülni fog elveiket elterjeszteni, diadalra juttatni?

Nincs szerencsétlenebb nép a magyarországi román népnél, ami a sajtót illeti. Ez a sajtó románul van írva, de a román nép érdekei ellen. Mindenkit sárral dobál, mindenkit megvádol, mindenkit megrágalmaz és most már odáig megy, hogy minden román ember ellen, aki az ő pártjuknak nem tagja, balkáni módra kiadja az üldözési parancsot, a bojkottra, a megsemmisítésre, felfüggesztvén azokkal szemben még az Isten tiz parancsának kötelező erejét is.

Am úgy Radu püspöknek, mint a főispánnak nem ártanak ezek az aljas támadások semmit, hanem igenis a románság társadalmi viszonyait teszik tür-

Villanyerőre berendezett kocsigyár
Vadász és Grósz Nagyvárad,
Szilágyi Dezső-utca 6.
Helybeli és vidéki TELEFON: 445.

Ajánlják elsőrangú gyártmányu kocsijaikat, melyekből állandóan dus raktárt tartanak. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

hetetlenekké. A román lapok hajszája Radu püspök ellen már hónapok óta tart, mert a görög nem egyesült penna-forgató vitézek így akarják népük körében nyomtatványait reklámozni. Egyik oldalon telitorokkal kiabálják, hogy a román közéletből ki kell küszöbölni minden confessionalizmust, ámde a másik oldalon, politikai jelszavakkal mindent gyaláznak és piszkolnak, ami görög katolikus. Emiatt a románság eddigi elég békés társadalmi élete súlyos zavarok elé néz.

Radu püspök ragyogó jelleme, mély tudománya, hazaszeretettől mélyen áthatott bölcs magatartása pesti és aradi nyomtatványok dacára megtalálja lelkes követőit a papság és a világi románság körében. Glac főispán szintén távol van attól, hogy a román népet, melyet oly jól ismer, azonosítsa azzal a sajtóval, mely ott is a helyzet súlyosbitásán dolgozik, ahol már enyhülnek az ellentétek. Ha vármegyénk e két férfiat lelkes barátsággal összefogva a szegény román nép jólétének emelésére megteszik a lehetőt, nincs a világon izgatás, amelylyel itt az egyetértést megbolygatni lehetne.

A fődolog most, hogy Belényes új képviselője szintén olyan férfi legyen, kit ez elhanyagolt kerület szomorú állapota önfeláldozó munkásságra buzdít s aki kerületét nem fogja elhagyni, míg rendbe nem hozta.

Ámde abból a nemtelen hajszából, melyet az általunk annyira szeretett Radu püspök ellen minden jog, alap és tisztesség nélkül egyes románul író, de nem úgy érző írások oly nagy zajjal indítanak, meg kellene a görög katolikus románságnak értenie elvégre már azt, hogy nagyon itt az ideje egy görög kat-

holikus román irodalmi szervezkedésnek. A görög nem egyesült végzett theologusok és jogászfjak szellemi vezetését mi nem érdemeljük meg és itt az ideje azt lerázni nyakunkról.

Bármily nyomasztóak legyenek anyagi viszonyaink, bármily vakmerő támadásoknak legyünk is kitéve, de elvégre ezt a bizánci gyámkodást tovább tűrni részünkről is gyávaság. Hisz odajutottunk, hogy a saját megtámadtatásunk alkalmából védelmünkre írott sorainknak sem adnak helyet. Körökben és társaságokban elhidegülünk egymás iránt s a győztes klikkek ellenvéleményt és kritikát nem tűrve becsületünkön kimélettlenül gázolnak keresztül. Meddig fog még minden szó pusztában elhangzani, amely a görög katolikus románság külön irodalmi szervezését célozza? Hisz ha el nem szigeteljük Fotinsékat, az ő veszekedő és rágalmozó szellemük átcsap hozzánk is, hogy mindent bemocskoljon hazafiatalanul és arcátlanul.

Gedeon Rezső.

Szerb egyházi ügyek. Nyolc havi szünetelés után csütörtökön újból összejött Karlócán a szerb nemzeti egyházi kongresszusi választmány rendkívüli ülésre. A választmány Zmejanovics püspököt hatalmazta fel a karlócai patriárkálusi udvar vezetésével, aki a maga helyettesét Brankovics Dimitrijo archimandrita beocsini zárdafőnököt nevezte ki. A választmány áttért ezután a magyar, valamint a horvát-szlavon országos kormánytól leérkezett és a szerb egyház ügyeire vonatkozó iratok tárgyalására. Az üléseket naponta délelőtt, valamint délután is tartják.

Készülődések a horvát választásokra. Zágrábról táviratozzák: Koalíciós körökben még mindig tartja magát az a felfogás, hogy legközelebb kiírják már a horvát országgyűlési választásokat. Ehhez képest serényen

folynak már az előkészületek. Így az ogulini kerületben egybehívták az összes kerületi előjárókat, hogy a választásokra való tekintettel utasításokat adjanak nekik. Az előjárókat értesítették róla, hogy a választásoknál annyi pénz áll a rendelkezésükre, amennyit csak akarnak.

Felebbezés a tanítók választása ellen.

A nagyváradai községi iskolaszék június hónapban választás útján töltötte be a megüresedett 2 tanítói és az ujonan rendszeresített 12 tanítónői állást, s a szabadművesekkel egyesült iskolaszéki tagoknak sikerült olyan választást keresztül vinni, hogy a már évek óta kikisegítőül alkalmazott s megfelelő eredményt felmutató tanerők kimaradtak s helyettük idegeneket, választottak be.

A választás ellen Dús László v. főügyész hivatalból, továbbá özv. Krüger Viktorné és Lestyán Béla, akik szintén pályáztak, fellebbezést adtak be a választás ellen, de a közigazgatási bizottság a fellebbezéseket elutasította. Ez ellen mindhárman újból fellebbeztek a választási miniszterhez.

A városi főügyész fellebbezését az alábbiakban egész terjedelmében közöljük:

Tekintetes Közigazgatási Bizottság!

A Községi iskolaszék által f. é. június 22-én megejtett tanítóválasztás ellen beadott fellebbezésemre 503—1907. kb. sz. a. hozott s velem f. é. július 20-án közölt elutasító határozat ellen tisztii állásomból kifolyólag tisztelettel fellebbezek;

Jól tudom én, hogy a 1896. évi XYVI. t.-c. 52 §-a II. pontja értelmében panasz jogorvoslati kellene élnem, mert Nagyvárad városi közönsége által a községi iskolánál alkalmazott tanítók közül fizetési járandóságot egyetlenegy tanító sem kap, hanem Nagyvárad városi közönsége mint jogi személy vagy erkölcsi testület részesül államsegélyben, tehát a tanítóválasztás jóváhagyása sem a m. kir. Vallás és Közoktatásügyi Miniszter Urhoz, hanem Nagy-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kolostor hőse.

Korán tavaszodott. A hirtelen megolvadt hó áradatától megdagadt a Kunrét folyója s harsogva hömpölygött tova a ciszterciek savanykúti hatalmas kolostora mellett. A kolostort alig egy negyedszázada Kálmán királyi herceg alapította, boldogtalan végű anyja, Gertrudis királyné lelkének üdvösségére. Irdatlan vadon volt a vidék, ahol szent Bernát fiai letelepedtek. De alig pár év múlva, hogy kolostoruk s a szepesi székesegyházzal vetekedő temploma fölépült, az ősi rengeteg napi járóföldnyire viruló mezővé vált.

János atya, a ciszterciek Boldogasszonykolostorának apátja szomoruan néz maga elé a hatalmas templomhoz simuló négyszögletes épület kapualjában, ahol rendszerint csak az alamizsuát kérő koldusok és szegény vándorlegények várakoznak. Szemben vele egy fiatal, tagba szakadt szerzetes ül, hófehér ruhában,

vállairól leomló s szintén vadonatújnak látszó fekete skapuláréban. Az apát barázdákkal fül-szántott arca tele van lemondással, tekintete szomorúsággal. A novicius szemében gonotalan tűz lobog; vállas alakján, büszke tartásán, csontos mégis oly értelmes arcán meglátszik, hogy lándzsás ivadék, beszédjén, hogy még nem igen törődött bele a rend szigorú reguláiba.

— Naphosszat ülünk itt — mondja László testvér, a fiatal szerzetes — s imhol reggeltől fogva teremtett lélek sem vetődött kolostorunk felé. Tisztelendő atyám nyugodt lehet. A Szepesség minden németje elrejtőzött már a Látókó szikláinak közé. Fia bujdosó sem kéri többé segedelmünket. Mire várunk hát?

— Juventus ventus — mormogja az őshaju apát s ismét elhallgat. Szeme előtt meglevenedik a legutóbbi napok mozgalmas élete. A Szepesség menekülő szász és flammandus lakossága, amint Jordán comessel s harcosaival élén rohanást a Látókó felé vonul. A tatárok jöttének hírére menekültek, akik végig pusztították Lengyelországot, megsemmisítették a

lengyel király seregét s most a Szepesség felé tartanak.

— S nekem itt kell ülnöm a kolostor kapujában, mint egy koldusnak — sóhajtja László testvér. — Nemzetiségem minden épkézláb emberre ott virraszt a sáncokon, karddal a kezében. Én napokon át a menekülő gyávákat ettettem és itattam s most sem engedek atyám, hogy leakasszam kardomat, amelyet templomunk szentélyének falára akasztottam, amikor édes atyám akaratából s a magam jószántából e ruhát fölvettem.

— Nem gyávák azok, akik menekülnek — korholja szeliden fiatal társát az apát. — Aminthogy nem bátorság egy szál karddal a leomló szikla alá állani, holottan tudjuk, hogy menthetetlenül összezuhan.

— Türtöztesd magad — folytatja az öreg szerzetes; amidőn látja, mint torzul el László testvér arca a szíven elhatalmasodó indulattól.

— Nem teid bátorságát akarom kicsinyíteni — így csitítja tovább. — Nem hiu vakmerőség, hogy ellenállnak a vészterhes terge-

MERTZ

„MAGYAR BODEGA“
„Korlátlan“ borkimérése

Telefon 448. sz

Körözs-utca, Mertz-ház.

Telefon 448. sz

Ajánlja tisztán kezelt fehér és vörös hegyi borait.

Kőbányai szalon söreit és mindennemű finomabb kisüsti pálinkáit, mérsékelt árak mellett.

város Törvényhatósági Közigazgatási Bizottságához tartozik, tehát az iskola tartató Nagyváros Községe, mégis felebbezéses élék, mert a neheztelt határozat egyenesen állapítja meg, hogy a »Vallás és közoktatásiügyi Miniszter Urhoz felebbezéssel lehet fordulni, azoban fentartom ama jogomat, hogy az életemben, ha a Vallás- és Közoktatásiügyi Miniszter Ur ebben az ügyben magát illetékesnek mondáná ki, határozata ellen a Közigazgatási bíróság előtt panasszal élhessek.

Nem ismerem el ama jogát a Tekintetes Közigazgatási Bizottságnak, hogy a törvényesen megállapított utról a jogorvoslatot elterelje.

A törvény világos, a hivatkozott törvény-cikk világosan mondja:

»52. §. II. A közigazgatási bizottságnak a községi iskola tanító választási eljárás ellen emelt felszólalások folytán hozott határozat ellen beadott panasz illetve jogorvoslat a Közigazgatási Bíróság döntése alá tartozik.

Az ügy érdemébe a következőket terjeszttem elő:

En mint Nagyváros városi tiszti főügyésze felebbeztem meg a választást és választási eljárást, mert Nagyváros városi Községét megóvni óhajtom attól a bajtól, ami ebből a választásból reá hárommal.

Mindenek előtt kijelentem, hogy felebbezést az 1868. évi XXXVIII. és 1893. évi XXVI. t. c. cikkre, továbbá az 1893. évi XXVI. t. c. végrehajtását tárgyozó miniszteri rendeletre alapítom s e végből elmondom ama kivételes helyzetet, amit Nagyváros városi iskolaszéke a törvényen kívül teremtett magának.

Az 1868. évi XXXVIII. t. c. átalában csak tanítók és segédtanítók alkalmazását ismeri. Így állapítja ezt meg a IX. fejezet a 133—148. §-ában és míg a 136. §. világosan mondja, hogy a tanítókat a községi iskolaszék szavazás által választja, a 137. §. már a segédtanítókról intézkedvén, ezeket meghívása által alkalmaztatja.

A 138. §. kimondja, hogy a tanítók élet-hosszig választanak, a 139. §. a segédtanítók alkalmazását csakis félévre engedélyezi.

Az 1893. évi XXVI. t. c. I. §. a a 139. §. t nyíltan kifejezve fentartotta, a többi szakaszokat épen nem érintette, el nem törölte.

Ezzel szemben Nagyváros városi községi iskolaszéke mit tett?

Meghatározta évről-évre az iskolaszék elnökét, hogy

ha esetleg valamely elemi iskolánál szükséges lenne párhuzamos osztály felállítása, ideiglenes tanerő alkalmazása utján az iránt intézkedhessék.

Hogyha e tekintetben kétség merülne fel, kérem az iskolaszék ide vonatkozó jegyzőkönyveit az összes iratok kapcsában felterjesztetni és mindezen alkalmazásról a kir. tanfelügyelőnek tudomása volt, sőt 1901-ben, december 19-én felvett jegyzőkönyvben egyenes utalás történik arra, hogy a kir. tanfelügyelő a községi iskolaszék intézkedését 5491—1901. sz. a. átiratában tudomásul vette.

Ebből következett azután, hogy Nagyváros városi iskolaszéke által alkalmazott ilyen ideiglenes kiegészítő tanerők száma 1907-ben 24-re emelkedett.

Az eképen alkalmazott ideiglenes tanerők sem megválasztott tanítók sem meghívott segédtanítók nem voltak.

Mivel azonban az iskolákat némelyek éveken át mások 1—2 évig önállóan vezették, segédtanítók nem lehettek, minélfogva az 1893. évi XXVI. t. c. végrehajtásáról szóló Utasítás 9 §-ának eme nyilatkozata értelmében:

»Önálló osztályvezető tanítónak ezentúl csak rendes tanító alkalmazható»

feltétlenül a rendes tanítók sorába veendő a Nagyváros városi községi iskolaszéke által egy évig önálló osztályvezetőül alkalmazott minden egyes tanító.

Nagyvárad városi községi iskolaszéke 24 okleveles tanítót és tanítónőt önálló osztályvezetőül, sőt egyes csoportigazgatóul alkalmazott, tehát mind a 24 ideiglenes alkalmazott tanerő a már többször hivatkozott »Utasítás« 9. §-a hetedik bekezdése értelmében rendes tanítónak tekintendő.

Hogy az eképen alkalmazott ideiglenes tanerők segédtanítókul nem tekinthetők, bizonyítja az »Utasítás« negyedik és ötödik bekezdése, mely a segédtanítót a magyar nyelv tanítása és a kántortanítói elfoglaltság mellett tartja alkalmazhatónak, eltekintve az első bekezdésben említett tanító elhalálozás esetéről.

Nagyvárad városi községi iskolaszéke nem a magyar nyelv tanítása céljából, nem a kántor-

tanítói elfoglaltság miatt, nem az elhalálozás sürgőssége folytán alkalmazta az ideiglenes tanerőket, minélfogva az alkalmazott tanerők rendes tanítókul tekintendők.

Kétségtelen tehát, hogy a Nagyváros városi községi iskolaszéke által eképen alkalmazott ideiglenes tanerők, mint önálló osztályvezetők rendes tanítókul lévén veendőek, Nagyváros városi községi iskolaszéke a tanítói állásokra, amelyekre szükség nincs pályázatot csak az esetben írhatott volna ki, hogyha az ideiglenesen alkalmazott tanerők véglegesítése után még ilyenekre szükség lett volna.

Mert figyelembe kell venni, hogy a vallás- és közoktatásiügyi miniszterium nem egy ízben foglalt állást az ily tanerők véglegesítése mellett, amit hogyha a jelen esetben figyelembe nem venne, amit nem hiszek, alkalmat ad ama panasz jogorvoslatra, amelyet a közigazgatási bírósághoz fogok beadni.

A községi tanítók alkalmazása három módon történik:

- választás,
- meghívás és
- véglegesítés által.

A tanítók választását a fentebb hivatkozott törvények, — meghívását az 1868. évi XXXVIII. t. c. 135. §-a — a véglegesítést kifejezetten a vallás- és közoktatásiügyi miniszter ur 19,622—1907. évi március 14-én kibocsátott körrendeletének következő szavai:

»Végleges alkalmazásu tanítónak tekintendő mindenki, akinek egy évi tanítói szolgálata már van, bárha ugyanazon helyen vagy más állomáson ideiglenes minőségben alkalmaztatik is.»

Állapítják meg, amitől a vallás- és közoktatásiügyi miniszter ur el nem térhet, — de különben erre utal az »Utasítás« 14. §-a is, amikor az ötödik korpótlék megállapításánál a szabályszerű megválasztást vagy kinevezést veszi alapul s az utolsó bekezdésnél kimondja:

»Helyettesi minőségben eltöltött szolgálati idő egyáltalában nem számítható be.»

Nem kellene már többre hivatkoznom állításaim támogatása végett, azonban nem lesz felesleges mégis a vallás- és közoktatásiügyi miniszter ur által 15345—891. sz. a. 1891. június 24-én kibocsátott döntésére hivatkoznom, amikor a gör. kath. hitfelekezeti tanítók

tegnék, mert biznak erejükben és vitézségükben. Am a Szepesség idegenből ideszakadt népét se ócsárolj. Ez nem hisz a győzelemben s okosan félreáll a fergeteg utjából. Jó vér a lándzsások vére, csak tulságosan heves. Higgadt a német s amint ti mondjátok, kalmár lélek mind. De lásd, vagy igaz, amit a tatárok rémes erejéről rebesgetnek, vagy nem. Ha nem, megbirkóznak velük tied, ha igen, a német jövevényekkel egyetemben sem állhatnak ellent. S mi lesz akkor e földből, amelynek jókora darabját szerzetünk hódította meg az emberiségnek, ha egész lakossága elpusztul?

— Hát velünk mi lesz? — pattan föl a fiatal ember tüzesen. — Ha itt maradunk s rajtunk tör a tatár, elpusztulunk vasától, mint a lelketlen állat. Ha elkerüli kolostorunkat, buban töprenkedem naphosszat testvéreim során, holottan inkább segítségükre lehetnék, ha karddal kezembem s lándzsával vállamon soraik közé állok.

— A hős dicsőségére vágyódom, ugy-e fiam? — faggatja jószágon az apát. — A hiúság ördöge szállotta meg szivedet, nemde?

— Csak enyéim sorsáért aggódok — hangzik csöndesen, de nem minden röstelkedés nélkül a felelet. A következő pillanatban azonban ismét föllángol László testvér szeme.

— Küzdeni akarok velük egy sorban — így folytatja — amint, hogy szepességi rendtársainkat is elengedted, hogy övéikkel együtt a Látókőre bujdoszanak.

Az apát, szemében végtelen szomorúsággal, lecsüggeszté fejét; majd ismét megszólal:

— Hát igaz, hogy azok nem voltak hősök amidőn övéik aggódó hívásának engedtek. De te se leszel hős, ha kardot kötsz. A kolostor fia vagy már, Isten szolgájának készülsz. A kolostor hőse nem száll szembe világi hatalommal. A szent hajlék falai közt várja csendes megadással, amit Isten reá mért s a legválságosabb időben is némán engedelmeskedik mindazoknak, akik fölötté állnak.

A keresztfolyosó felől léptek koppanása hallatszott. Bernát testvér tartott feljűk, hogy a nap nyugtával bezárja a kolostor kapuját, a melyet csak e tenyegető veszedelemmel teli

időben tartottak reggeltől estig nyitva. Az apát még egyszer László testvérhez fordult.

— Nem parancsolom a szent engedelmes-ség nevében — mondta szaporán — hogy itt maradj. Csak kérlek, ne hagyj el bennünket. Alig vagyunk tizen. Társaink is mind egyszerű földmives testvérek, akik alighanem elvesztik fejűket, mihelyst ránk tör a veszedelem. S ha a csata végeztével a sebesültek kolostorunkban keresnek menedéket, én magam reszkető kezemmel alig segíthetek rajuk. Te fiatal vagy, az ő vérukból való vér s ők hálásabb szívvél fogadják, ha inségükben mellettük leszel, mintha ott küzdesz soraikban s szemük láttára talán magad is elvérzel.

— Melletted maradok, atyám! — feleli erre csöndesen László testvér s némán követi az apátot, amidőn ez a templom ajtaja felé tér.

Alig, hogy a kolostor kapuja nagy robajjal becsapódott, a rend itt maradt többi tagjai is a keresztfolyosón teremnek s az apát nyomában a templomba sietnek, hogy elmondják az aznapra való közös zsolozsmákat, amelyeket azóta, hogy számuk megfogyatkozásával dol-

Agárdi István

mázoló és butorfestő

az Emke-palota alatt.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat szép, finom s a legjutányosabb árak mellett elkészíteni, különösen butorfestésekre igen nagy súlyt fektetek, nemkülönbön épületmunkákra és berendezésekre is.

Ezenkívül nálam házi szükségletre kívánandó színekben különféle olajba tört festékek is kaphatók, melyeket annyival is inkább előnyösebb nálam beszerezni, hogy minden további piszkolódás, keverés kikerülésével használni lehet.

A nagyérdemű közönség jóindulatu pártfogását és bizalmát, melyet eddig irányomban tanusított, ugy ezután is kiérdemelni óhajtom.

Ugyanitt tisztességes családból származó 1—2 fű tanulóul felvétetik, szelével avagy teljes ellátással. (Lehet vidéki is.)

Tisztelettel Agárdi István, mázoló és butorfestő.

ideiglenes alkalmazásának idejét »egy évben« állapította meg, amelynek elteltével a tanítók állomásaikon véglegesítendőek voltak, ez tehát kötelezte Nagyvárad város községi iskolásként is, minthogy a felsőbb hatóság nem mérhet különböző mértékkel, — továbbá hogyha felmerülne az, hogy az iskolásként elnöke nem jogosan alkalmazta, kinevezés után, az ideiglenes tanerőket, álljon ez itt cáfolatul a vallás- és közoktatásügyi miniszter a 22278—1891. sz. a. 1891. évi július 15-én kibocsátott rendelete világosan mondja:

»Azon körülmény, hogy a tanító-választásra vonatkozó törvényes eljárás az illetékes iskolai hatóság részéről annak idején mellőzött, nem szolgálhat indokul arra, hogy az 1868. évi XXXVIII. törvényeknek a tanítói állás biztosítására vonatkozó rendelkezése mellőzhető legyen.«

Mindezek arra mutatnak, hogy Nagyvárad város községi iskoláské nem törvényesen, nem humanusan, nem a miniszteri rendeleteknek megfelelően járt el akkor, amikor vallásfelekezeti indokoktól ingereltetve, a város pénztárát óriási megterheletésnek tette ki s a már szerzett jogokat egyszerűen mellőzve, kenyér nélkül törekedett hagyni azokat a tanerőket, kiket az ő felhatalmazása folytán az iskolásként elnöke nem csupán egy évig, de 5—6 évig »önálló« osztályvezető tanítóknak alkalmazott.

Mi történhetik ebből a választásokból kifolyólag?

Az, hogy az 1896. évi XXVI. t. c. 53 §-a alapján a kisegítő tanerőkül alkalmazott tanerők, támaszkodva a törvényre és a miniszteri rendeletekre, illetményeikre való igényből eredő kérdésekkel a kir. közigazgatási bíróság elé mennek, ki meri állítani, hogy a Közigazgatási Bíróság, aki már 2854/1906 és 236/1906. sz. hozott ítéletében nyíltan és határozottan igazságosan és humanusan a tanítók javára magyarázza és alkalmazza a törvényt, a törvényre nem tekinthető választásból kifolyólag nem azt az ítéletet mondja-e ki, amelynek a törvényekben és miniszteri rendeletekben levő alapjára már a fentebbiekben rámutattam.

En Nagyvárad város közönségének érdekeit védem akkor, amikor Nagyvárad város közönsége ama tényével, hogy az ezután tel-

állítandó iskolák államosítását elfogadta, rámutatott arra, hogy az iskolák fejlesztésének további terhet nem bírja és mégis az iskolásként akkor, amikor az ideiglenes alkalmazottak ügye véglegesen rendezve nincs, a nélkülözött, de már jogot szerzett 24 kisegítő tanerő mellé még 14 tanerőt választott.

Ezt nem bírja meg Nagyvárad város közönsége.

Nagyvárad város községi iskoláské nem mondhatja, hogy a törvényeket nem ismerte, már pedig mindenik miniszteri rendelet a törvényen alapul.

Ámde tekintsük az ügyet a humanitás szempontjából.

A kisegítő, ideiglenes tanerők, abban a hitben, hogyha kötelezéseiknek lelkiismeretesen, teljes odaadással megfelelnek, az iskolásként méltányolni fogja buzgalmukat, elhagyván minden eddigi keresetforrásukat, az általuk vezetett iskoláknak élnek, tanítanak, nevelik az ifju nemzedéket, és amikor elkövetkezett a választás ideje, csupán (mert egyéb kifogás nincs ellenük,) felekezeti gyűlölködésből egyszerűen mellőzik őket és választanak másokat, olyanokat, kik még tanítással sem foglalkoztak, mint aminő a jelen esetben éppen Matkó Mária vagy csupán helyettesül volt alkalmazva, mint Klimó Mária, avagy óvónő volt mint Juhász Karolin és azok, kik egy évig ott működtek a községi elemi iskolába, mehetnek oklevéllel kezökben az irgalom ország útjára könyörögni.

Ez ellenkezik a humanizmussal, ellenkezik magával a törvényvel és a miniszteri rendeletekkel.

Ez az ügy, bárha az 1868. évi XXXVIII., az 1893. évi XXVI. t. c. alapján, a fentebb felsorolt miniszteri rendeletek alapján bírálható el, mégis megengedi, hogy az 1907. évi XXVII. t. c. rendelkezéseire is vessünk tekintetet.

Az 1907. évi XXVII. t. c. 2. § a, amikor a segédtanítókkal foglalkozik, kijelenti, hogy segédtanítók önállóan külön osztályt csakis a közigazgatási bizottság engedélye folytán, még pedig csak ideiglenesen s legfeljebb egy évig vezethetnek.

Ez a törvény 1907. évi július 1-én lépett életbe, tehát visszaható ereje nincsen.

A 9. § sokkal szigorubbán intézkedik, mint az előbbi szakasz, amikor kimondja, hogy ön-

álló tanítói teendők ellátására csak rendes tanítói állások rendszeresíthetők és kizárja a segédtanító alkalmazását.

A segédtanító alkalmazását tehát az 1907. évi XXVII. t. c. is megengedi, azonban csakis a 2. hatodik bekezdése szerint csakis megürült tanítói állomásra, a 28. § által a magyar nyelv tanításában járatlan tanító mellé alkalmazott segédtanító alkalmazására korlátozta.

Mindezekből látható, hogy Nagyvárad város községi iskoláské tévesen járt el, amikor az ideiglenesen, de az osztályok önálló vezetésével megbízott tanerők véglegesítését nem rendezte, hanem e helyett a tanítók választását elrendelte és azt foganatosította, miáltal a törvény és miniszteri rendeletek ellen vétett és Nagyvárad város közönségét a legnagyobb bányodalmakba sodorta.

De még nagyobb hibát követett el az iskolásként akkor, amikor a már életbe lépett 1907. évi XXVII. t. c. 9. § a rendelkezése ellenére az ideiglenes tanerők választását elrendelte, holott ez a július 1-ig életben lépett törvény ennek választását kizárja.

Tisztelettel kérem a Tekintetes közigazgatási bizottságot:

miszerint az 503—1907. kb. sz. a. hozott határozat megváltoztatása a f. évi június 22-én megtartott tanítóválasztás megsemmisítése s az alkalmazott ideiglenes tanerők véglegesítése végett jelen felekezésemet a nagyméltóságu m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz felterjeszteni méltóztassék.

Tisztelettel

Dus László,
főügyész.

A nagyváradai vár rejtelseiből.

— Rezervista tanítók hálváriája. —

A rezervista tanítók tizenhárom napi fegyvergyakorlata nagy keservesen eltelt. Hogy miért volt keserves, azt a következő sorok igazolják:

A póttartalékos tanítók rendes szokás szerint a századokhoz vannak beosztva. Több tanító ugynevezett »komisz század«-hoz jutott.

guk nőttön-nőtt, a veszedelemmel teli időben napzállta után egyszerre végeztek el.

* * *

Késő este volt, amire a szerzetesek a szolozsmákat elvégezték s mécsessel kezükben szép sorjában nyugovóra tértek. János atya is cellájába tért; kis vártatva azonban a lobogó mécsessel kezében ismét a keresztolyoson termett, hogy a kolostort minden zugában bejárja, amint azt neki, mlát apátnak, a rend törvényei parancsolták.

Léptei kietlenül kopogtak a nagy csöndben a folyosó kövezetén. Az apát lábujjhegyen közeledett a noviciusok szobájához, amelyben most László testvér egymagában aludt. A fiatal szerzetes nyugtalanul hánykolódott kemény ágyán, amidőn az apát mécsesével oda világított, de nem ébredt föl. S János atya köpenyével árnyékolta be mécsesét s nesztelenül, ahogy jött, tovább állott.

S miközben a lépcsőn az emeletre ment, eszébe villant, hogy eddig mindig csak istenes elmélkedések foglalkoztatták, valahányszor éjjeli vigyázóját végig róttá; ma pedig egyetlen jámbor gondolat sem kél lelkében. Ehelyett a tarka képek hosszú sora ébredt ebben. S a képek hosszú láncolatában mintha egész élete

elevednék meg. S amint a nagy dormitoriumba lép, ifjúságának derűs emlékei nyomában, azok az idők jutnak eszébe, amelyeket mint novicius messze délen a ciszterciek tapolcai klastromában töltött el, az idegen nyelvű barátok között, akiket II. Endre király egyenesen Franciaországból telepített oda s akik csodálatoskép alig egy évtized múltán a magyarság erősvárává varázsolták a félig vad horvátok földjén alapított kolostort. János atya sorra körüljárta azt a néhány ágyat, amelynek a felszáz embert magába fogadó hálóteremben gazdája akadt.

— A nagy mezei munka idején Tapolcán is ily kevesen aludtak a dormitoriumban — villan föl eszébe a gondolat s ő ismét tovább megy.

János atya mécsesével kezében végig vizsgálja a templom hatalmas hármás hajóját, körüljárja oltárait. De amint a főoltár elé ér, kővé meredten maradt vesztet. A kereszthajó északi falának rózsablakán keresztül vérvörös fény áradt a hatalmas boltozatos csarnokba s ő dobogó szívvvel kutatja okát. Ekkor hirtelen megkondul a kolostor egyetlen harangja. A kaput őrző testvér húzta meg, amint ezt tűzvész esetén a kolostor szabályai rendelték.

— A lándzsás falvak égneek — kiáltják

egymás után a templomba rontva a fölriasztott szerzetesek. László testvér is ott terem s az apát előtt térdre borult.

— Veszedelemben szülői házam — rebegi. — Most már bocsáss el, tisztelendő atyám Nincsen itt többé maradásom.

Az apát tétován nyúl a kard és lándzsá felé, amelyet László testvér két év előtt a templom diadalívének falára akasztott föl s a lándzsás ivadék mohón csókolja meg kezét, amikor a fegyvereket némán feléje nyújtja. Nyomban erre kirohan a templomból.

— A páncélotat! — kiáltja utána az apát s a többi testvérek sietve követik a távozót, hogy előkerítsék kovácsolt vasból való vitézi ruháját.

Bernát testvér kinyitja a kaput s hamarjában lovat kerit László testvér alá. Köröskörül mintha tűzbe borult volna az egész világ, vérvörös lángtenger áraszt nappali világosságot szerzetes s a távolból egyre közeledő üvöltés hallatszik.

A dombok tetején mint valami szabadjárta engedett ördögfejzet, végtelen sorokban fállyakat lobogató lovashad bukkan föl. László testvér bátran vágat az ellenség elé. Hátra maradt társai azonban elvesztik fejüket, A kolostor falaihoz simuló majorba rontanak, hol

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador stb. siremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi sirkoltok s sirkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

Sirkőgyár.

Kolozsvár, Dézsma-utcza 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 1662.

Fiók telepek:

Déva Nagyszabon, Bánpatak.

Egyik margitai tanítótársam, meg én szerencsétlenségünkre szintén ilyen »komisz század« hoz kerültünk, név szerint az ötödik-hez. A sok komizság közül, ami velünk itt történt, leírok néhányat, melyeknek igazságát polgári becsületszavammal erősítem meg.

Valamelyik éjjel »Nachtübung« volt. A parancsból tudtuk, hogy a következő nap »dienstfrei«. Ez a tudat kárpótolt a kiállott fáradalmakért. A legénység az éjjeli gyakorlatról reggel 7 órakor ért haza, délelőt 11 óráig aludt s azután? . . . Nos azután este 6 óráig folyton különféle nehéz munkát kellett végeznie, mert a »dienstfrei«-t a század őrmestere egyszerűen »elsikkasztotta«. Mit ad az őrmester »ur« a parancsra? . . . Az neki hekuba, egyszerűen nem veszi tudomásul, hogy aznap az ezredparancs szerint »dienstfrei« van. Nincsen, aki számonkérje tőle, ha megszegi a felsőbb parancsot; ő tehát parancs ellenére is dolgoztatta a katonákat, kit a kertben, kit az udvaron, kit meg a magazinban. Tehette, mert a század felelőtlen zsarnoka az »őrmester ur«.

Apropo! — Ur!

Eddig abban a balga hiedelemben silyődtem, hogy a tanító is ur. Hála az idei fegyvergyakorlatomnak, mint végre kioktattak, hogy nincsen más ur, csak a fráter ur, káplár ur meg az őrmester ur, meg talán az őrmester ur kegyelméből az Atya Uristen, mert őt is sürün emlegette az őrmester ur.

Ez a taktikai szempontból felette nagyjóntosságú kioktatáson pedig történt ilyenformán.

Egy vasárnap reggel kiadta a kemény parancsot az őrmester ur:

— Napos, délután szobavizit és ruhavizit! Egy órakor áll a század!

— Igenis, őrmester ur! — szólt a napos káplár és vágósan szalutált.

Délután 1 órakor minden baka az ágya mellett állt. Kezdődött a »szobavizit.«

Hosszadalmas volna leírni azt a vérkavaró vexát és szekaturát, amely ilyen viziten történi. Azért csak arra szorítokozom, ami a legjellemzőbb.

Az őrmester »ur« ágyamhoz ért. Fürkésző szemekkel végig mért és vizsgálta ágya-

egymásután lóra kapnak s teledve apátjukat, a Látókó felé vágatnak.

János atya türelemmel várja szerzetes társait. Csak amire a távoli láрма és lódobogás a templomba is behallatszik, nyitja ki riadtan ennek északi kapuját. A tatárok óriási serege, mint valami szennyes áradat, úgy hömpölygött a dombok lankáin a kolostor felé. Az apát minden ízében reszketve szintén menekülni akar, de nyomban rá összeszedi magát. A főoltárhoz rohan, elrejtji az Ur szent testét, a mint azt ilyen veszedelem esetén a rend törvényei parancsolják. Majd megragadja az oltáron álló feszületet, s möhön megcsókolja. Aztán, mint a kolostor igaz hőse az oltár lépcsőjére térdepel s a haldoklók imáját mormolva alázatosan megbajtja fejét. . .

* * *

S másnap reggel csak füstölgő falak mutatták a Szepesség egyetlen kolostorának helyét s a vidk köröskörül szintén úgy festett, mintha valami pusztító tűz suhant volna el felette. Az ország belsejébe siető tatárhad lovainak patkói letarolták a zsendülő vetést. A lánzsások harsos része mind elesett a nagy előri sáncokon s dombok mögöl a magasba törő tornyok fölperzselt falvaik sirköveiként csonkán elhagyatottan merednek az ég felé.

mat. Látszott a szeméből, hogy hibát keres. Tudta, hogy tanító vagyok, nyilván elárulta mindenáron. Az ágy lábára akasztott kenyérszákombó kisse félre állt. Hiuz szeme rögtön megakadt rajta.

— Kié az a brótzáklí? — ordit fel az őrmester. Lélekzetfojtva várom, mi történik.

A káplár alázatosan jelenti, hogy a tanító uré.

— Tanító ur?! . . . olyat nem ismerek. Maga az ur, káplár ur, meg fráter ur, a tanító nem ur. Ha még egyszer így meri mondani, raportra viszem.

Az ellentmondást nem tűrő kijelentésre a káplár szerényen visszahuzódik. Mire a vizit véget ért, az őrmester összeturt, lökött mindent s nagy kiabálással kijelenti végre, hogy egy negyed óra múlva ismét fog tartani vizitet, addigra minden rendben legyen. Es az őrmester ur szavának áll, a turást, lökést félóránként ismétli.

Mikor aztán ráunt bajlódni a szobával, következik a »ruhavizit«. Mi, tanítók, az ezred legrosszab foltos, kopott ruháit kapjuk. Kimosztatni nem lehet, mert csak egy rend ruhánk van. Ezért van azután a baj. Hiába mondtuk az értelmetlennek, hogy a ruhát úgy kaptuk, nincs más ruhánk, hogy hiába tisztogatjuk, nem lesz tisztább. Még összeszidott érte. S tisztogatnunk kellett a ruhánkat este 6 óráig. Így történik ott a dolog minden vasárnap. Hogy is szól az az ismeretes bakánóta: »Nincsen a bakának vasárnap!« Nagyon igazán mondja. Azt a szegény katonát, kit egész héten keresztül délelőt és délután ütnek-vernek szidnak-zaklatnak, még vasárnap sem hagyják pihenni. Bizony, szegényletes állapot.

Ennél a századnál szolgai munkát is kellett teljesítenie a tanítónak. — Kár, hogy nem írták a behívó jegyünkre: Tizenhárom napi fegyvergyakorlatra és napszámra behívattik. Legalább elkészültünk volna erre is. Munkára fogtak őrmesteri parancsra; világos volt a cél: megszégyeníteni a tanítót.

Hétfő délelőt Hegyközsáldobágytól Nagyváradig vert bennünket a záporosó, délelőt fél 12 órakor értünk a várba. Délután 2 órakor leküldött az őrmester 30 embert »Arbeít-ra. Köztük voltam én is az őrmester ur parancsára abban a vizes ruhában, melyben Száldobágyról haza értem, mert csak egy rend ruhát adtak, szárazat váltani nem tudtunk. A káplár 30 embernek, köztük természetesen nekem is, kötelességünk volt ablakot mosni, seperi, surolni, kapálni, kaszálni stb.

Ilyesmi Karg báró ezredparancsnok idejében nem történt; ő nem engedte, hogy a tanítóval szolgai munkát végeztessenek.

Utoljára hagytam a legborzasztóbbat. Igaz, ez már nem tanítóval történt, hanem egy szegény rezervistával, de az eset, melynek túl- és szemtanuja voltam, oly vérlázító, hogy halálos vétek volna elhallgatni. Hadd lásson a nyilvánosság és hadd tudják meg a magyar anyák, mi történik fiukkal — katonáknál.

Körülbelül egy héttel ezelőt fegyvergyakorlatokat végeztetek velünk, póttartalékosokkal a folyósón. Az őrmesternek alkalmasint nem tetszett egy jámbor olá rezervistának a képe. Ok nélkül nekirontott, össze-vissza pofozta s figyelmeztette a káplárt, hogy erre az oláhra vigyázzon. A káplár pedig úgy vigyázott az oláhra, hogy a brutális őrmestert utánozta. A szegény megkínzott katona sirt és azt találta mondani, hogy tudja ő, hova kell mennie. Erre a káplár a szerencsétlen embernek dühösen neki ugrott s e szavakat ordította:

— Te akarsz menni? Majd adok én neked, meghalsz te akkor a 28 nap alatt.

Azután képen köpte és újra megpofozta. Utoljára már a megkínzott ember kérte a káplárt, hogy ne bántsa, inkább adjon egy kést és elvágja a nyakát.

Ha ez a dolog nem előttem történi, hanem más mondaná, el se hinném, koholmány-nak tartanám. Pedig megtörtént a maga teljes brutalitásában.

Ennyi embertelenhég láttára nem tudok mentséget találni a tisztikar részére sem. Ők tulajdonképen a hibásak, hogy ilyesmik napirenden vannak a kaszárnyákban, mert nem néznek utána, hogy a legénységgel az altisztek emberségesen bánjanak. Irott malaszt a tiszték emberséges gondolkodása, ha kényök-kedvük szerint bánnak a legénységgel az altisztek. Az a szegényember nem nyerhet elégtételt, mert fél, hogy újra ütni fogják, ha panasza megy; ha mégis el mer menni olyik, a brutális altiszt a pofozást letagadja s akkor bünhődik azon a címen, hogy hazudott.

Amit mondtam, megmondtam a tiszta látás okáért.

Egy rezervista tanító.

UJDONSÁGOK.

* **A főjegyző Budapesten.** Bordé Ferenc városi főjegyző, polgármester helyettes ma Budapestre utazik, hogy az elintézés alatt levő sürgősebb városi ügyeket az egyes minisztériumokban megsürgesse. Ilyen ügy most bőven van a minisztériumokban; a többek között sürgős elintézését igényel a 12 tanítói állás rendszeresítésének a kérdése, egy függő kölcsön ügye, a hegyi építkezések ügye, a Gilányi-utcai villamosvasut s ezzel kapcsolatosan a fürdővasut ügye stb.

* **A nagyvárad-debreczeni h. é. vasut engedélyese,** Gerster és Török vasut-építési vállalat ma avval a kérelemmel fordult Biharvármegye törvényhatósági bizottságához, hogy a vasut építéséhez törzsrészevények jegyzésével járuljon hozzá a vármegye is. A Gerster és Török vasutépítési vállalat, mint annak idején megirtuk, előmunkálati engedélyt nyert a kereskedelemügyi minisztertől egy Nagyvárad és Debrecen közt közvetlen összeköttetést létesítő motoros és mozdonyüzemű helyiérdekű vasutra. A tervezett vasut közigazgatási bejárása május ho 21—25 napjain volt meg, mely alkalommal az érdekeltek alternatív vonalveretésben állapodtak meg. A két veretés közül Biharvármegyére az a terv volna előnyösebb, mely szerint a vasutat a debrecen—derecskei h. é. vasut Derecske állomásához kiágazólag Konyár községen és Sóstó-fürdőn áthaladva Biharpüspökön át vezetnék be Nagyváradra. Az engedélyes vállalat kérelme oda terjed, hogy szavazzon meg a vármegye törvényhatósági bizottsága szeptemberi közgyűlésén a vasut céljaira építési kilométerenként ötezer korona értékű törzsrészevény hozzájárulást. Kérelme indokolásában arra hivatkozik a vállalat, hogy a tervbe vett vasut Nagyvárad és Debrecen között az összeköttetést és vele az északkeleti szállítmányok utvonatát 42 kilométerrel rövidítené meg, hogy a kereskedelmi miniszterium az átmeneti forgalom lebonyolítását is erre az utvonatra terelné és végre, hogy a vasut a vármegye gazdasági fejlődésére is jelentékenyen kihatna, miután a vármegye több nagy községe, mint Konyár, Pocsaj, Esztár, Nagymarja, Nagykereki stb. vasuthoz jutnának holott ez idő szerint semmi vasutjuk nincs.

utazó bőrdő, Gramophon és Fonográf beszélőgépekből, ezek szakszerű javítása.

Gramophonok 15, 20, 25 frt.

Fonográf 3 frt 50 kr. Óriási választék legújabb felvételű lemezekből. Kis dupla lemez ára 1 frt 25 kr., nagy lemez 2 frt.

— Lemez ájegyzék ingyen. —

Legolcsóbb gyári raktár

Klein Sándor és Vilmos játék diszmu-áruháza NAGYVÁRAD,
Fő-utca és Szaniszló-utca sarkán.

A vasút céljaira a vonatmenti községek már mind megszavasták a hozzájárulásukat, a bejárás jegyzőkönyvet is jóváhagyta a miniszter így hát csupán a vármegyén mulik, hogy a vasutépítést az engedélyokirat kinyerése után a vállalat vagy még ez évben, vagy legkésőbb a jövő év tavaszán megkezdhesse. A vállalat kérelme felől alkalmasint őszi közgyűlésén határoz majd a vármegye törvényhatósági bizottsága.

* **A fürdővasut közigazgatási bejárása.** Mint a fővárosból értesülünk, a Hankovits Ferenc és Tóth Ferenc által építeni szándékolt fürdői villamos vasut ügyében közelebb fordulat áll be, s a kereskedelmi miniszter kitűzi a közigazgatási bejárást még e hónapra. A miniszter a bejárásról már legközelebb értesíti Nagyvárad városát és Bihar megyét.

* **Keszthelyi főjegyző ügye.** Mint megirtuk, Keszthelyi Zoltán a vármegye közigazgatási bizottsága e hó 7-én tartott ülésében állásától felfüggesztette és őt a törvény értelmében lakbérilletményén felül fizetése egyharmad részének élvezetében meghagyta s egyúttal elhatározta, hogy megkeresi a vármegye törvényhatósági bizottságát a felfüggesztett főjegyző elvont fizetésének felemelése tárgyában. A közigazgatási bizottság erről szóló határozatát a bizottság elnöke, Glac Antal főispán ma avval a megkereséssel tette át Biharvármegye törvényhatósági bizottságához, hogy Keszthelyi Zoltán főjegyző fizetését a felfüggesztés tartamára felében állapítsa meg. Az érdekes átiratot egész terjedelmében itt közöljük:

Biharvármegye közigazgatási bizottságától.

949 3925—1907. szám.

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Keszthelyi Zoltán vármegyei főjegyzőt az ellene folyamatba tett bűnügyben hozott vádtanácsi végzés alapján a mai napon tartott ülésünkben lakbérilletményén felül fizetése egyharmad részének élvezetében való meghagyása mellett állásától felfüggesztettük.

Tekintettel arra, hogy ezen felfüggesztés és fizetéselvonás által a vármegyei tisztikarnak egy kiváló tagja érzékenyen sujtatik, tekintettel arra, hogy az 1886. évi XXIII. t. c. 4. §-a rendelkezése szerint az állásától felfüggesztett tisztviselő elvont fizetésének felemelése kérdésében a törvényhatósági közgyűlés jogosult intézkedni; az e tárgyban hozott véghatár zatunkat azon megkereséssel tesszük át, hogy Keszthelyi főjegyző fizetését a felfüggesztés tartamára felében megállapítani méltóztassék.

Kelt Biharvármegye közigazgatási bizottságának 1907. évi augusztus hó 7-én Nagyváradon tartott rendes havi üléséből.

Glac s. k.,
főispán, mint elnök.

* **Halálozás.** Hoffmann István né szül. Barton Berta élete 58-ik évében elhunyt. Temetése ma, vasárnap augusztus 11-én délután fél 5 órakor lesz a Nagy Sándor utcai gyászháztól.

* **A vármegyei jegyzői nyugdíj-egyesület** igazgató választmánya eddigelő rendes évnegyedes üléseit mindenkor a megyei közgyűlés első napján délután 3 órakor tartotta meg. A legutóbbi ülés alkalmával *Keszthelyi Zoltán* megyei főjegyző a jegyzői nyugdíj igazgató választmányának azt az indítványt tette, határozná el a választmány, hogy évnegyedes üléseit ezután a közgyűlést megelőző napok valamelyikén tartja meg. Indítványát helyesen okolta meg a főjegyző azzal, hogy a közgyűlés tárgyai közé sok oly tárgy vétetik fel, melylyel előbb a nyugdíjválasztmánynak kell foglalkoznia és abban véleményt nyilvánítania; célszerű tehát a választmány ülését a közgyűlés előtt megtartania, máskülönbén kénytelen a közgyűlés az első nap tárgysorozatába felvett ily természetű ügyeket a másik napra halasztani. A választmány az indítvány értelmében elhatározta, hogy ezentul évnegyedes üléseit mindenkor a közgyűlést megelőző napokon délután 3 órakor tartja meg. E határozatról *Miskolcsey Ferenc* dr. alispán, mint a nyugdíj-egyesület elnöke most küldte meg az értesítést a jegyzői nyugdíj-egyesület igazgató választmánya összes tagjainak.

* **A lakatos cégérek ügyei.** A napokban már említettük, hogy a rendőrség a járda feletti kihelyezett függő cégtáblákat, a szabályrendelet értelmében eltiltja s ezen intézkedést most hajtja, végre. A r. kapitányi hivatal ezen kifüggesztett cégérek közé sorolta a lakatos iparosok lakásainál kifüggesztett kulscégéreket is s azok eltávolítását követeli. A lakatos iparosok szakosztálya tegnap beadványt intézett Nagyvárad város tanácsához, amelyben kéri, hogy az általuk kifüggesztett kulscégéreket szakértőkkel vizsgáltassa meg a tanács s ha azok sem a közvilágotást, sem a közlekedést nem akadályozzák s a közbiztonságot sem veszélyeztetik, azok továbbra való meghagyását engedélyezze. Kérelmüket azzal indokolják, hogy ilyen kulcs cégérek a fővárosban is a legnagyobb utcákban meg vannak engedve s tűzvész esetén is szükséges, hogy bezárt helyiségek kinyitása céljából azonnal lássák, hol lakik lakatos. A tanács bizonyára helyesebben fogja elbírálni ezt a kérdést s nem veszi egy kalap alá a lakatosok kulscégéret a többi üzletek kiálló tábláival.

* **Artatlanul a börtönben.** Ezen a hangzatos címen két nagyváradai laptársunk nyári szenzációt talál olvasói elé. A börtönbéli artatlanság története mindenestre érdekes — mesének, de valóságnak nem igaz. Mert a dolog úgy áll, hogy *Cziffra Julianna*, kit a nagyváradai törvényszék súlyos testisértés és magánokirathamisítás büntette miatt 2 évi börtönre jogerősen elítélt és aki ez idő szerint a nagyváradai fogházban szabadságbüntetését tölti, ez év január 30-án (és nem június közepében, mint laptársunk írja) vallomásra jelentkezett a kir. ügyésznél, akinek aztán előadta, hogy ő váltóhamisítás miatt megérdemelte büntetését, de abban vele együtt *Batta József* is részes. (Batta József honvédőrmester volt, jelenleg a nagyváradai vasutállomáson vasuti altiszt és *Cziffra Julianna*val egyideig vadházasságban élt.) Előadta azután azt is, hogy a váltóhamisításra őt Batta vette reá, ő belement és maga helyezte el a hamis váltót a Polgári Takarékpénztárnál. Utóbb még egy

hamis váltót elhelyeztek így. A vallomás alapján Batta ellen megindult a vizsgálat és legutóbb a törvényszék vád alá is helyezte. Ez azonban még nem jelenti Batta véttségét, mert a vallomásra *Cziffra Julianna* az a bőszi is készíthette, hogy Batta közbe megházasodott. Battát különben dr. *Tóth Ferenc* fogja védeni. *Cziffra Julianna* azonban nem ártatlanul szenved, az ő dolga felülvizsgálatra nem is kerül. Ennyivel tartozunk az igazságnak és jólesik konstatálnunk annak a tételnek igazságát, hogy: lám, lám, mit nem tesz a nyár!

* **Elkobzott ujság.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A vizsgálóbíró elrendelte a *«Társadalmi forradalom»* című lap e hó 9-iki számának elkobzását. Az elkobzott ujság *Batthyányi Ervin* gróf lapja, melynek *«Meddig a türelem»* című vezércikkében a vizsgálóbíró osztálygyűlésre való izgatást látott.

* **Üstökös feltűnése.** Aradról táviratozók: Az északi égbolton az elmúlt éjjeli hatalmas üstökös jelent meg, amely öt percig volt látható s azután észak felé eltűnt.

* **A sors játéka.** Pólából furcsa történetet jelentenek. *Fridrich Agost* tűzér a napokban a tengerparton sétált s oly ügyetlen volt, hogy a vízbe esett. Megtulatd, mielőtt segítségére lehetett volna sietni. Halála igen különös játéka a sorsnak. Ráunt szeretőjére és hogy szabaduljon tőle, egy barátjával megíratta neki, hogy ő a tengerbe esett és belefullt. — Hazugsága ime valóra vált.

* **Fordulat Eránosz ügyében.** Fővárosi tudósítónk jelenti: *Eránosz István* dr. ügyében jelentős fordulat készül. Az özvegy a rendőrségen csalás miatt megtette a följelentést. A rendőrség megidézte *Gennári vivó* mestert aki most a rendőrség épületében tartózkodik. Kihallgatására délután kerül a sor.

* **Az építőiparosok közgyűlése.** A nagyváradai építőiparosok szövetsége ma, vasárnap délelőtt 10 órakor a szövetség hivatalos helyiségében (*Teleky-utca 13. sz.*) összülést tart, melyen a szeptemberi vándorgyűlés ügyét fogja tárgyalni. Az elnökség ezután is kéri a szövetség minden tagját, hogy az ülésen okvetlenül megjelenjék.

* **A megvert törökök.** Említettük pár héttel ezelőtt, hogy a Rhédey-kerti pecehidnál *Ramadan Fezulah*, *Abdulmedjud Muharram*, *Musta Terulah* és *Achmed Gazisz bóza* és okorka áruló törököket *Schwartz Gyula* és *Schwarcz Ferenc* véresre verték, ruháikat és áruikat összetörték. A törökök csak futással tudtak megmenekülni a nagyobb bajok elől, mert a Rhédey-kert vasárnapi vegyes népe és a rendőrség által is ismert ott tanyázó csavargók, az u. n. 28-asok is a békés törökök ellen fordultak. A rendőrkapitányi hivatal kihágási bírósága a verekedő *Schwarcz Gyulát* és *Schwarcz Ferencet* közrend elleni kihágásért egyenkint 45 korona pénzbüntetésre ítélte. A megvert törökök bózaárus ilyen inzultus után vissza utaztak hazájukba. *Musztafa Yahya*, a bózaárusok főnöke azonban 108 korona erejéig kártérítési pert indított a verekedők ellen s ha nem kapja meg az alkalmazottainak okozott kártérítését, a török konzulhoz fordul követeléseinek megtérítéséért. Így a Rhédey-kerti *«háboru»* még könnyen diplomáciai eljárás vonhat maga után.

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

* **Végzetes játék a fegyverrel.** Nyegró János, 19 éves sergési legény, Doboz Albert sergési tanító szolgája tegnap gazdája fegyverével játszódott. Nézegette, forgatta és addig babrált rajta, míg egyszer csak elsült a fegyver és a golyó a szerencsétlen szolgának a mellébe hatolt. Nyegró rövid kislődés után meghalt.

* **Statárium a kinyuló cégtáblákra.** Nagyváros törvényhatósági bizottsága szabályrendeletet alkotott az utcai cégtáblák alkalmazása tárgyában s ebben az összes kiálló cégtáblák mellőzését rendeli el. Ez az intézkedés azért vált szükségessé, mert a kinyuló cégtáblák különösen vihar vagy nagyobb szél esetén veszélyeztetik a járókelők testi épségét, azonkívül elfogják a falakon levő villamos lámpák világítását. A statárium ideje most érkezett el ezeknek a kinyuló cégtábláknak. Erre vonatkozólag a rendőrkapitányi hivatal a következő intézkedést teszi közhírré:

Az utcai közlekedésről alkotott szabályrendelet 4 §-sa értelmében üzletek és műhelyek előtt a járda fölé kinyuló cégtáblák többé nem alkalmazhatók, illetve a folyó évi március hava elzejéig alkalmazott ily cégtáblák a rendőrkapitányi hivatal felhívására három hónap alatt eltávolítandók. Véghatározat: Minthogy a rendőrkapitányi felhívástól számított 3 hónap f. hó 15-én jár le, felhívom Kápolnai Gyula, Szabó Gábor és Kemény Ignác kerületi rendőrbiztosokat, hogy f. hó 16-án s a következő napokon feljárnak kerületüket, az összes ily cégtáblákat kobozzák el s jelentésük kíséretében a kihágási ügyosztályhoz szolgáltatassák be, a végből, hogy az illető üzlet, illetve műhelytulajdonosok ellen a kihágási eljárás folyamatba tehető legyen. Eljárásuk eredményéről f. hó 25-ig jelentést várok. Erről nevezett ker. r. biztosokat értesitem. Nagyváros, 1907. augusztus 10-én. Gerő Armin s. k., r. főkapitány.

* **Belefut a Körözsze.** A szabad Körözszeben való fürdésnek az életével adta meg az árát egy szegény fiatal ember tegnap. Nagy Kárpás András 19 éves molnár segéd több társával tegnap délután 4 óra tájban a várad-velencei vashid közelébe ment fürdeni. Ezen a tájon a víz a hegyföli oldalra csap át s így még kisvízállásnál is vély és örvényes itt a víz. Nagy Kárpás András látta, hogy a többiek, akik azonban tudtak uszni, bementek a kavargó vízbe; ő is kedvet kapott, hogy a nagyobb vízben lubickoljon s mind beljebb ment. Mivel azonban uszni nem tudott, elkapta az ár s besodorta az örvénybe. A szerencsétlen ember minden erőlködése dacára a víz alá merült. Többször felvetette ugyan a víz, de társai nem tudták kimenteni. A mikor sikerült kihuzni a vízből, már meg volt halva. Gere r. ellenőr két rendőrrel, továbbá mentők s dr. Nemes Áron kerületi orvos minden élesztési kísérlete hiába valónak bizonyult. Holttestét beszállították a boncházba.

* **A csizmadia legények sztrájkja.** A nagyvárosi I. foku iparhatóságnak sok baja van a csizmadia munkások sztrájkjával. A már bosszu idő óta húzódnó bérharc nem akar véget érni, dacára, hogy majd minden nap vannak egyezkedési tárgyalások. A bérharcban álló segéd munkásokkal szemben a munkaadók szervezkedtek érdekeik megóvására s összetartva, nem akarják teljesíteni a sztrájkolók követeléseit. Ma, vasárnap még gyűlést tart a cipész- és csizmadia szakosztály. Ha ezen gyűlésen nem fordul jobbra a bérharc sorsa, a segéd munkások hétfőn a Moskovits Farkas-féle csizmagyárban állanak munkába.

* **Egyiptom és a piramisok.** A világ egyik legsodásabb része Egyiptom látható tegnap óta a nagyvárosi Uránia mozgófénykép-színházban. Ezenkívül van még több tanulságos

kép is, mint: Képek az állatvilágból, továbbá gyönyörű kép az Atrikai aranybányák. A műsor többi része csupa mulattató, kacagtató képekből van összeállítva úgy, hogy aki ma vasárnap bemegy az Urániába, bizonyára egy pompásan eltöltött délután, vagy este emlékével jön ki az előadásokról. Az előadások különben ma vasárnap délután már 3 órakor kezdődnek.

* **Vörhenyjárvány Szalárdon** Szalárd községében, mint tudósítónk jelenti, a vörheny járványos gyermekbetegség szörványos jeleggel fellépett. A hatóságnak eddig kilenc megbetegedésről van hivatalos tudomása. A járványról a járás főszolgabírája ma jelentést tett a vármegye alispánjának.

* **Elveszett karkötő.** F. hó 5-én a Kiskut-utcától Korona-utcán át a Szécsényi-ig terjedő útvonalon elveszett egy antik arany karkötő, három nagy sárgás sávós kövel, melyek mindegyikén egy dombor művü női fej volt. A megtalálót ezuton hívja fel a rendőrség, hogy azt szolgáltatassa be.

* **Katona zene.** Ma, vasárnap a Bazárkertben délelőtt a 37. gyalogezred zenekara hangversenyt rendez. Augusztus hó 12-én hétfőn és mindennap Magyarország legkiválóbb szalon zenekara *Földesi Szerén k. a. hegedűművész* cigány primásnéje, *Szabó Irén* urhölgy zongoraművész tizenkéttagú zenekarával hangversenyez. Kezdeté 8 órakor. Szabad bemenet. Tisztelettel *Szabó Sándor*, igazgató.

TÁVIRATOK.

Elhunyt biboros érsek.

Bologna, augusztus 10. Svampa biboros érsek ma itt meghalt.

Károlyi István gróf végrendelete.

Budapest, augusztus 10. Károlyi István gróf végrendelete még mindig nem került elő. A rokonok azt hiszik, hogy Nagy Dezső ügyvédnél, vagy valamelyik fővárosi közjegyzőnél van letéve. Az elhunyt gróf általános örököse alkalmasint a gróf egyetlen leánya, Károlyi Gyula gróf aradi főispán felesége lesz.

A vasutasok halála.

Budapest, aug. 10. Kossuth Ferenc miniszterhez Herkulesfürdőre halomszámra érkeznek a hálálkodó levelek a vasutasoktól, melyekben a vasutasok fizetésrendezéséért köszönetüket fejezik ki a miniszternek.

A dánosi vérfürdő.

Budapest, augusztus 10. A dánosi rablógylíkösság gyanúja miatt 2 hét óta előzetes letartóztatásban levő 17 cigány előzetes letartóztatásának törvényes határideje holnap lejárt. A pestvidéki törvényszék vádtanácsának elnöke ma felvezette magához a 17 cigányt és kihirdette nekik, hogy előzetes letartóztatásuk idejét a vádtanács újabb 15 nappal meghosszabbította. A cigányok megnyugodtak a határozatban, csak Surányi Ignácnak volt ellene kifogása, aki felkiáltott:

— Borzasztó, még 15 napig fogva leszünk!

Vonatösszeütközés az alagutban.

Viktor, augusztus 10. A Madrid-felé haladó gyorsvonat ma egy alagutban összeütközött egy tehervonattal. Az összeütközés oly heves volt, hogy a két

mozdony kigyulladt. Tíz ember életét veszítette.

Elfogott cigánykaraván.

Arad, augusztus 10. Kisjenő közelében a csendőrség elfogott egy 30 tagból álló oláh cigánykaravánt. A cigányoknál 302 korona készpénzt és nagymennyiségű igen értékes ruhaneműeket találtak.

MULATSÁG.

A kereszténykereskedők mulatsága.

Ma, vasárnap délután és este hangos lesz a remek Püspök-fürdő a kereszténykereskedők és kereskedő ifjak pompásnak ígérkező nyári mulatságától. Az agilis rendezés és a tüdő előkény bérője Kernács János mindent elkövetnek a legteljesebb siker érdekében. Az előjelekből ítélve az idei nyári mulatságok egyik legsikerültebbje fog a remek tüdőben ma lefolyni. Nemesebb szórakozásban bőven lesz része a jelenlevő előkelő közönségnek. A táncot ügyesen összeállított programmal hangverseny előzi meg. A pompás műsor a következő:

1. Nyitány. Előadja a várad-velencei kör műkedvelő zenekara.
2. Szabad előadás. Tartja: * * *
3. A bűnös éjszakája. Szavalja Krupka Ferenc ur.
4. Bariton-szóló. Eneklí Czika Béla ur.
5. Duet. Hegedűn előadják Dániel Lajos és Dániel Lacika.
6. Kuplák. Előadja Nagy József ur.
1. Monolog. Előadja Czika Béla ur.
8. Willand testvérek a háztetőn. (Kacagtató paródia.) Előadják K. Kürti Lajos és Krupka Ferenc ur.
9. Magyar dalok. Előadja várad-velencei kör műkedvelő zenekara.

A tánchoz a zenét Vásárhelyi Béla kitűnő fürdő zenekara szolgáltatja. Beléptidij személyjegy 1 kor. 50 fillér, családjegy 4 kor. — Ejtél után 2 órakor különvonat áll a közönség rendelkezésére, melyre jegyek a bál pénztáránál válthatók.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonátörszede határideje.

Budapest, aug. 10.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.86
Rozs okt.	— — — —	9.10
Zab okt.-re	— — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — —	8.31

Lépfenétől fortózott legelő. Megirtuk tegnap, hogy a vaskóhi járás *Kakacsény* községében és a szalárdi járás *Nadántelek* községében a közel múlt napokban szörványos jelleggel fellépett a lépfene. Ugyanezt jelenti ma a cséffai járás főszolgabírája *Atyás* községről. A lépfene a község külterületén, a községi legelőn lépett fel. Valamennyi esetben a járási állatorvos megállapítása szerint e veszélyes állatbetegséget nem úgy hurcolták be a községekbe, hanem mindenütt a legelő van megtörtötve. Atyás községet és legelőjét a lépfene miatt zárlat alá vették. A lépfene ellen a község szarvasmarha állományát legközelebb be tojják oltani, hogy a baj tovább terjedését megátolják.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Uj fényképezési és festészeti műterem
Nagyváradon.

LEMBERT EDE
fényképezési és
festészeti műterme

mely a modern kor kívánalmainak megfelelően teljesen ujonnan épült Rákóczi-ut 8. szám a. (Fő-u. Győrffi-ház)

megnyilt.

Műtermében készít:

Platin képeket

Aquerelleket

Olajfestményeket

és régi képek után új másolatokat.

Elsőrangú kivitel!

Egy még kevéssé használt üzemben levő
két lőerejű

gázmotor

igen jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Brünn-königsfeldi gépgyár

ajánlja kitűnő szerkezetű benzin- és petróleum motorait, kis ipar, takarmánykamrák, víztelepek, stb. részére 2—30 lőerőig, benzin lokomobilokat és benzin-lokomobilos cséplőkészleteket, legolcsóbb üzemű szívó gázmotorok.

Kerületi képviselő: **Hinsenkamp Ernő, NAGYVÁRAD,**
Szent János-utca 12. sz.

Arjegyzék ingyen és bérmentve. Elsőrangú gyártmány!

8781, 8782, 8783—1807.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészeire s a hegyre vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott az 1907. évi nyilvános számadásra kötelezett vállalati adó lajstromok az általános jövedelmi és az országos betegpótlási pótdórára való tekintettel az 1883. évi XLIV. t.-c. 18. §-a értelmében f. évi augusztus 11—18. napjain át nyolc napi közszemlére az I-ső kerület Olaszi városrésze nézve a városi adóhivatal 21-ik, a II-ik kerület Ujváros és Külvárosi városrészekre nézve 15-ik, III-ik kerület Váralja, Velence, Csillagváros és a Hegyre nézve 26-ik számú szobájába azon figyelemzettel tétetik ki, miszerint az érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előírt általános jövedelmi és országos betegpótlási pótdórt ott megtekinthetik s a pótdó elleni netáni felszólamlásukat azon adózók, az 1883. évi XLIV. t.-c. 16. § hoz képest, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatlak meg, ezen adójuknak adókönyveskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott fellebbezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni — a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják.

Nagyvárad, 1907. augusztus 10.

A városi adóhivatal.

8698, 8898, 8899—1907.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészeire s a hegyre vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott — a föld- és házbirtok után járó 1907 évi általános jövedelmi pótdó és fegyveradó kivétési lajstromok az 1883. évi XLIV. t. cz. 18. §-a értelmében f. évi aug. 11—18. napjain át nyolc napi közszemlére a városi adóhivatal 15-ik számú szobájában a II-ik kerület Ujváros és Külvárosra nézve, 26-ik számú szobájában a III-ik kerület Váralja, Velence, Csillagváros és a Hegyre nézve, és 21. számú szobájában az I-ső kerület Olaszi városrésze nézve azon figyelemzettel tétetik ki, miszerint érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előírt adót ott megtekinthetik s az elleni netáni felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatlak meg, ezen adójuknak adókönyveskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott fellebbezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni — a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják.

Nagyvárad, 1907. aug. hó 10-én.

Városi adóhivatal.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilagyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos áruk mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfeljek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, ellapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek.

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI
című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hírt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanügy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség legszélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szakmákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati technika-ról, az elektromosság-ról, távirás-ról stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv olvasása útján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szerzők nevei:

- Energia: Schimunek Emil.
- Bányászat: Litschauer Lajos.
- Kohászat: Gálocsy Árpád.
- A fémek megmunkálása: Kándó Gyula.
- Motorok és emelőgépek: Kármán Tódor.
- A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
- Pósta: H. Henney Vilmos.
- A fény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
- A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
- A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
- Faipar: Gaul Károly.
- Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
- Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
- A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
- Gazdasági gépek: V. Markhó Jenő.
- Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
- Elektromosság: K. Lipthay Károly.
- Telegrafia és telefonía: Hollós József.
- Zárószó: Méray-Horváth Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világegyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat kötetben, tartalmazni fogja a történelmi, irodalmi és művészeti ismereteket és az első sorozat teljes befejezése után fog megjelenni.

Védjegy: „Horgony“

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pótlék
egy régióknak bizonyult háziszere, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult készvényként, csúsznál és meghűléseknel, bedörzsölésképpen használva.

• **Figyelmeztetés.** Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjegyével és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.-80, K.1.40 és K.2.- és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerertára az „Aranyoroszlánhoz“.

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi sz. tküldés.

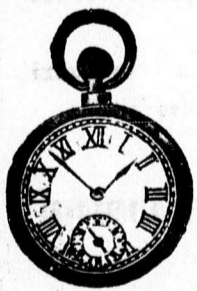
8221, 8222, 8441/907.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészeire s a hegyre vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott az 1907 évi III. osztályú kereseti adó lajstromok az általános jövedelmi és az országos betegpótlási pótdóra való tekintettel az 1883. évi XLIV. t. cz. 18. §-a értelmében f. évi Aug. 9—16 napjain át nyolcz napi közszemlére az I-ső kerület Olaszi városrésze nézve a városi adóhivatal 21-ik, a II-ik kerület Ujváros és Külváros városrészeire nézve 15 ik, III-ik kerület Váralja, Velence, Csillagváros és a Hegyre nézve 26-ik számú szobájába azon figyelmeztetéssel tétetnek ki, miszerint az érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előirt általános jövedelmi és országos betegpótlási pótdót ott megtekinthetik s a pótdó elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, az 1883. évi XLIV. t. cz. 16. §-hoz képest, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik, ezzel a folyó évben először rovatnak meg ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott felelkezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni — a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják.

Nagyvárad 1907. Aug. 6.

A városi adóhivatal.

Értesítés.

	Ár frt
Egy duplafedelű valódi schweici (perfekta) tula ezüst óra	19.—
Egy duplafedelű omega óra	13.50
Egy duplafedelű ezüst óra pontosan regulázva	5.75
Egy valódi tula ezüst óra anker szerkezettel 7.—, cylinder szerkezettel	6.50
Egy jó erős nikkel óra	1.80
Egy jó duplafedelű nikkel óra	2.50
Egy legjobb minőségű ébresztő óra	1.80
Egy inga óra ütő szerkezettel	9.—
Egy ütő inga óra kisebb minőség	5.—
Egy iroda óra	3.—
Egy fali óra	2.50

Ékszerek bámulatos olcsó árban kaphatók:

FERDERBER TESTVÉREK

Szinház-utca, 4. (Adorján-ház.)
Kossuth-utca, -Kháptalanáz.) 71
Bihar-kávéházzal szemben.

A jövő tanévre szükséges tankönyvek

valamint mindennemű tan-
és írószerek a legjutányo-
sabb árban kaphatók a

**Szent László-nyomdában,
Nagyvárad,
Szilágyi Dezső-utca 3. sz.**

Telefon szám 263.

Telefon szám 263.

Központi Takarékpénztár Nagyváradon.

Alapítóké 1,000,000 korona.

Telefon szám 443.

Felhívás!

Az 1907. évi június 2-án tartott rendkívüli közgyűlésünk 5000 drb 200 kor. névértékű új részvény kibocsátása által intézetünk alapítókéjének két millió koronára leendő felemelését harározta el.

Ezen új 5000 drb részvény átvételére a régi részvényesek **elővételi joggal bírnak** olytormán, hogy minden régi részvényre egy új részvény a megállapított 212 korona árban részükre tentartatik. E vételárban a kiálltási díj és illeték már bennfoglaltatik.

Az új részvények vételára után a folyó 1907. évi július 1-től a befizetés napjáig 6%-os kamat fizetendő, ennek ellenében az új részvények az üzleteredményben 1907. év július 1-től kezdve részesednek. A július 1-ig történő befizetések után a takarékpénztár 5% kamatot térít meg.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi **július 15-ig** gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi jog gyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek.

A befizetések 1907. november 1-ig tetszs szerinti részletekben teljesíthetők azonban az elővteli jog gyakorlásánál részvényenként 52 korona fizetendő.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatnak ki. Ezen ideiglenes igazolványok névre szóló részvényekre és ezzel kapcsolatosan a 200 K. n. é. részvényeknek 400 K. n. é. részvényekre való kicserélésére vonatkozólag újabb felhívást fogunk annak idején közzétenni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak a alaps szabályaink 10. §-ának a késedelmes befizetésekre vonatkozó intézkedéssel.

Nagyvárad, 1907. június 3.

Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság Igazgatósága.

107

Vegyél!

Moskovits
cipőt.

Vegyünk

Kossuth-utca 5.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodá-
val szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudki-
vül nagy választékban. 20

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.
Kivánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Pénz!

**Olcsó
tőketörlesztés kölcsönt**

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi
drágább kamatu kölcsönöket kicserél,
convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok
örök árban való **adás-vételét** vagy
bérlését a legsikeresebb eredmén-
nyel közvetít.

Földbirtokok parcellázását
saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,
volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.
Telefon szám 424.

Az első nagyváradai műbutorgyár

16 üzletét
évi augusztus 1-től
Fő-utca Guttman-házban
nyitja meg, hol az eddig ismert olcsó
saját gyári árban

nagy butorkiállítás
fog a t. vevőközönség rendelkezésére állani.
Bármennemű butorokat kezesség mellett
saját gyáramban készítenek.
Költségvetésekkel, rajzokkal, készséggel
szolgálok díjmentesen.

Büchler Márton
Telefon 626. 152

özv. dr. Deákné
Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 2. sz.

FOGMÜTERMÉBEN
készít legjobb amerikai
anyagból fogakat és végez
minden ebbe a szakmába
— vágó műveletet —

Árverési hirdetés

Alulírott Tamásfalvi Thury Ignác belé-
nyesi királyi közjegyző ezennel közli, hogy a „Willgerodt-művek-erdőipar-betéti Társaság” bejegyzett cég által Vig Sándor szegedi lakosnak eladott, de általa át nem vett 39633 m. 3. I. első osztályu bükkfa deszka 1268 korona 26 fillér, 20.110 m. 3. II. második osztályu bükkfa deszka 522 korona 86 fillér, 65.260 m. 3. III. harmad osztályu bükkfa deszka 1305 korona 20 fillér, összesen tehát 3096 korona 32 fillér kikialtási árban, Vig Sándor veszélyére közbenjöttömmel megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek a következő feltételek mellett fognak eladni.

Az árverés 1907. Ézerkilencszázhet évi augusztus hó 30 napjának délelőtti 8 órakor a „Willgerodt-művek-erdőipar-betéti Társaság” szudricsi telephelyének központi irodájában fog megtartatni.

Az eladás tárgyát képező áruk együttesen fognak szükség esetén a kikialtási áron alól is eladni.

Kikialtási ár 3096 korona 32 fillér. Árverési szándékozók tartoznak a 309 korona 70 fillérben megálapított bánatpénzt az 1881. évi 60 t. cz. 170 §-ában előirt módon készpénzben letenni.

A legtöbbet ígérő kinek javára az áruk leütetnek az egész vételért azonnal készpénzben kifizetni tartozik. Az eladott áruk az eladó cég telephelyén, az eladó cég által és költségére fognak vasuti kocsikban beraktározatni s a vevő köteles azokat 30 napon belül saját költségén elszállíttatni.

Kelt: Belényesen, 1907. augusztus 9.

Tamásfalvi Thury Ignác
kir. közjegyző.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érdeklődő közönséget, hogy tart raktáron 3 legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképes-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra.** Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

**Csillárok, villamosmotorok eredeti gyári
ivlámpák árak mellett**

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák közlését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Bíró KOZMITZA MIKLOS (ezelőtt Mattoni H.)

Erzsébet Királyné Sósfürdője Budapest-Kelenföld.

Telefonszám 40—84. Ezen fürdőgyógyhely — mely különösen női bajokban, továbbá alhasi és általános vérbőségben, verőcéri pangások esetén, máj- és lépajokban, aranyérben nemcsak hazánkban, de a külföldön is unikumot képez, — az új tulajdonos által óriási áldozatokkal egészen ujonnan renoválva és bővítve, gőzfűtéssel és villamos világítással, zárt és üvegezett fürdőfolyosóval, női pihenő helyekkel lett ellátva, de a 3 vendégépületben a vendégszobák is legszebben és legkényelmesebben lettek berendezve, úgy hogy ezen gyógyhely nemcsak a nyári idény alatt, hanem

egész éven át, tehát télen is használható.

Az ivókúra ingyenes s e tekintetben a keserűvíz-források legjobbjai, a Király, Deák Ferenc, Szent-István Erzsébet királyné források vizei állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.

A vendégszobák árai mérsékeltek.

A t. c. közönség szórakozására szolgálnak: fürdő zene naponta délelőtt 9—11 óráig, délután 4—5 óráig; továbbá a társalgó teremben az összes napilapok és illusztrált heti lapok, könyvtár és zongora.

A fürdőben állandóan egy női orvos látja el az orvosi teendőket.

A vendéglő Takács János vendéglősnek fővárosszerte ösmert kitünő vezetése alatt áll.

Villamos és telefon-állomás. Prospektus kívánatra postafordultával bérmentve küldetik.

Dr. Rác Ódön
Sanatoriuma és
vizgyógyintézete
 (ezelőtt Politzer-féle)
 Nagyvár, Szilágyi-Dezső-utca, 7. szám.
 Telefon 693

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva. (Fertőző és elmebetegek kivételével.) Vizgyógyászok, villanygyógyászok, villanyfürdők, szénsavas-törpefűző. Asványfürdők, forró léghelőkészítés, gőz szekrény, póstyéni iszapkúra. Inhalatiók. Vibrációs masszázs, Soványító és hízó kúra.

Javulva: Idegesség, kimerültség minden neme, gyomor-, bél-, szív-, tüdő és légzőszervek bántalmái, izületi-, izom-, idegcsúznál kitűnő gyógyeredmények.

Állandó orvosi felügyelet.
 Olcsó árak. Pensio (lakás és ellátás) naponta 3-5-7 korona.

Prospektus és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr. Rác Ódön,
 az intézet tulajdonosa és vezetője.
 130

Verszegenyeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neurastheniásoknak, női bajokban szenvedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Beszterce-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstenyő környezet, szubalpin klíma. Hideg és meleg fürdők.

Vasas és szénsavas források.

Előidényben a szobák árából 20 százalék engedmény.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőbérletesség, Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től Radna-Borbereken.

Papi ruhák.

Mint néhai Lobočka István hírneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segédje bátorodom a nagyságos- és főtisztelendő papság becses figyelmét Kisfürdő-u. 17. sz. alatti saját házamban megnyitott szabó üzletemre felhívni, ahol mindennemű papi ruhának színtartó, erős, jó szövethől való elkészítését jutányos áron elvállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak szakszerű előállításáról alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés pártfogást kér.

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.

40 Nagyvár, Fürdő utca 17. szám.

Családi otthont,

elegáns egészséges lakást, tényes ellátást találhat nálam **8 évi szeptember hó elejétől** néhány vidéki előkelő urileány, ki fővárosi tanintézeteket látogat.
 Német, angol, francia társalgás. Zongora. Gazdagon ellátott házi könyvtár. Kívánatra privat oktatás.

Állandó orvosi felügyelet.
 Lakás: **VI. Király utca 76. sz. a.**
 az O. sz. Zenekadémia, Mntarajziskola, Felsőleányiskola stb. közvetlen közelében. Villamos összeköttetés a kaputól minden irányban.

özv. Benedek Kornélné

Katona Ida,

okl. tanítóné.

Személyes megbízhatóság és képességek felől szíves információval szolgál több egyetemi tanár.

Tessék prospektust kérni.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Utazási és fürdőidény

alkalmából

megörzés végett elfogadunk

Értékpapirokat

Betéti könyvecskéket

Értéktárgyakat

Ékszereket

Csomagokat és dobozokat (lepecsételve)

Saját betéti könyvecskéinket díjtanul

Az átvett tárgyakról **elismervényt**

adunk — és **mérsékelt** üzleti díjat számítunk.

Biharmegyei Takarékpénztár

135 Kossuth Lajos-utca.

Uj üzlet!

Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb teárumok behozatala.

Uj üzlet!

A „gőzkávé pörköldéhez.”

Aki nagyon jó, zamatos illatú kávét kedvel, az csak a **TRIESZTI**

— KÁVÉ és THEA —

közvetlen behozatalától vegyen, mert a legkiválóbb fajok ott kaphatók és egy még nem létező módszer szerint vannak frissen pörköltve. — Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérnem.

Aki egyszer megízleli, mást nem fog használni.

Kávéimat lemez hordóba tartom az illat és zamát el nem párolgása céljából. Ezen különleges pörkölt kávé kivül az összes nyers kávé fajaimat a legolcsóbb árértéke mellett forgalomba

Aszódi Mihály Nagyvár

Kossuth-utca 16. a cipőgyárral szemben. Telefon 685. sz.

Trieszti kávé és thea közvetlen behozatal tulajdonosa.

Cukorkák és csokoládé különlegességek.

Vidéki megrendelések bérmentve minden állomásra.

Uj üzlet!

Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb teárumok behozatala.

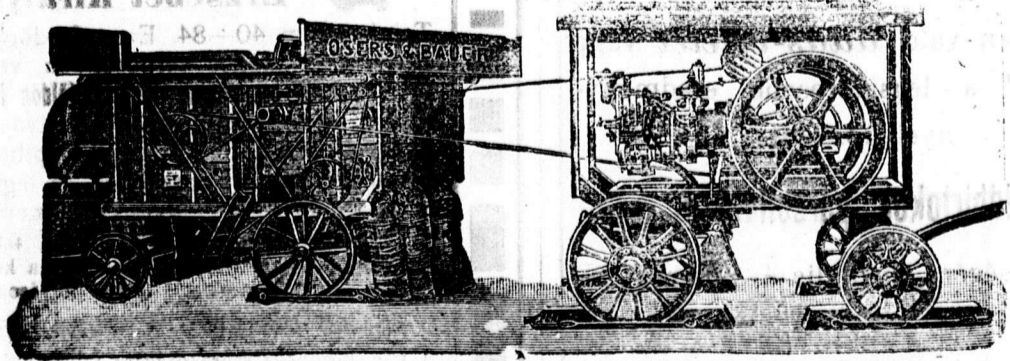
Uj üzlet!

Oszers és Bauer motorgyára

Budapest, Podmaniczky-utca 18.

Ajánlja kitűnő hírnévnek örvendő benzín lokomobiljait benzín lokomobilos cséplőszelvényeit és

szívógáz-motorait.

1-2 fillér üzemköltséggel. Elismert elsőrendű gyártmány! Szolidtömör kivitel! Kitűnő referenciák! Kedvező fizetési feltételek!

Költségvetéssel és árjegyzékkel díjmentesen szolgálunk!

14